

Обставини справи

Перший заявник у цій справі був шеф-редактором польської місцевої щотижневої газети «*Wiadomości Wrzesińskie*». Другий заявник – журналіст, який на час подій у справі працював у цій газеті.

У вказаній газеті було опубліковано статтю про місцевого підприємця в невеликому місті, Х. С., якого було засуджено за вчинення дій, що становлять сексуальне насильство щодо його працівника, під час закритого судового розгляду. Журналістам було надано доступ до матеріалів справи. В статті ім'я Х. С. зазначалося повністю, текст супроводжувався його фото. Х. С. поскаржився, що заявники розкрили інформацію, що стосувалася судового розгляду кримінального провадження в закритому засіданні. Заявників зобов'язали сплатити штраф. Національні суди, зокрема, вказали, що Кримінальний кодекс передбачає кримінальну відповідальність за розголошення інформації незалежно від того, яким чином вона була отримана. Посилаючись на усталену практику ЄСПЛ за статтею 10 Конвенції, Регіональний суд дійшов висновку, що ЗМІ не мають перевищувати межі, установлені в інтересах належного відправлення правосуддя.

Заявники скаржилися, що рішення національних судів у їхній справі становили незаконне та непропорційне втручання в право на свободу вираження поглядів.

Рішення Суду

Загальні принципи усталеної практики ЄСПЛ щодо свободи ЗМІ наведені, зокрема, у справі *Bédat v. Switzerland* ([GC], no. 56925/08, (цит. в цій справі, §§ 48–54), *Satakunnan Markkinapörssi Oy and Satamedia Oy v. Finland* [GC] (no. 931/13, §§ 124–27 та 186, 27 червня 2017 року) і *Von Hannover v. Germany* (no. 2) [GC] (nos. 40660/08 та 60641/08, §§ 100–03, ECHR 2012) (пункт 48 рішення).

ЄСПЛ передусім відзначив, що, беззаперечно, було втручання у свободу вираження заявниками своїх поглядів. Тому він мав з'ясувати, чи було таке втручання «передбачене законом», чи переслідувало одну чи більше легітимних цілей, наведених у пункті 2 статті 10 Конвенції, та чи було це «необхідним у демократичному суспільстві» для досягнення таких цілей (пункт 49 рішення).

Сторони погодилися з тим, що спірне втручання мало основу в національному законодавстві, якою є частина 2 статті 241 Кримінального кодексу. Заявники оскаржували якість закону, наголошуючи на непередбачуваності його наслідків, оскільки він не містив жодних правил для суддів стосовно того, як діяти після надання доступу до матеріалів справи (див. пункт 43 цього рішення). Однак ЄСПЛ не вважав, що ці законодавчі положення були сформульовані надто широко або незрозуміло. В будь-якому разі аргумент заявників швидше

стосувався питання, чи було таке втручання «необхідним у демократичному суспільстві», яке ЄСПЛ далі розглянув (див. *Kasabova v. Bulgaria*, no. 22385/03, §§ 58–62, 19 квітня 2011 року) (пункт 50 рішення).

ЄСПЛ насамперед зауважив, що не стверджувалося, що заявники отримали інформацію, про яку йде мова, незаконним чином (порівняйте *Bédát*, цит. в цій справі, § 56). Насправді заявники отримали доступ до матеріалів справи щодо Х. С. на основі рішення голови суду (див. пункт 7 цього рішення). Однак у своєму запиті про надання доступу до матеріалів справи вони не вказували жодних деталей щодо запланованої статті, тобто її предмета й обсягу. ЄСПЛ погодився з висновками національних судів у тому, що заявники, будучи професійними журналістами, мали б знати про конфіденційний характер інформації, яку вони збиралися опублікувати, і що рішення про надання доступу до матеріалів справи не означало надання дозволу на публікацію інформації, що містилася в них (див. пункти 16 та 20 цього рішення і порівняйте *Giesbert and Others v. France*, nos. 68974/11 and 2 others, § 86, 1 червня 2017 року) (пункт 53 рішення).

Щодо змісту статті національні суди врахували те, що стаття змальовувала Х. С. у вкрай негативному світлі. Назва статті – «Коли начальник любить інакше» (*When the boss loves differently*), детальна інформація щодо тверджень про сексуальне насильство Х. С., якому він піддавав своїх підлеглих, і фото обвинуваченого великого розміру не залишали жодних сумнівів у тому, що заявники хотіли, аби стаття мала сенсаційний відтінок (порівняйте *Bédát*, § 60 та *M.L. v. Slovakia*, § 53, обидві цит. в цій справі). Відповідно, ЄСПЛ не вбачив жодної серйозної підстави сумніватися у висновку національних судів стосовно змісту цієї статті (пункт 54 рішення).

ЄСПЛ також зауважив, що національні суди з'ясували, чи добросовісно заявники провели дослідження перед публікацією статті та чи дотримали вони свого звичного журналістського обов'язку перевіряти факти за допомогою надійних джерел. Було встановлено, що заявники посилалися лише на уривки з матеріалів справи й жодним чином інформацію не перевіряли; вони не зв'язувалися з потерпілими (або з Х. С.) і не просили надати коментарі. За цих обставин висновок національних судів про те, що заявники не дотримали своїх журналістських обов'язків, критиці не підлягає (порівняйте *M.L. v. Slovakia*, цит. в цій справі, § 43) (пункт 56 рішення).

ЄСПЛ також відзначив, що розголошена заявниками інформація в статті мала досить чутливий та особистий характер, адже, зокрема, стосувалася сексуальної орієнтації Х. С. Така інформація вимагає високого рівня захисту за статтею 8 Конвенції. Крім того, Х. С. не був публічним діячем, тому лише факт його засудження за сексуальне насильство не виправдовував поведінку однакового, як і з публічним діячем, який добровільно піддає себе огляду суспільством (див., *mutatis mutandis*, *Bédát*, § 76 та *M.L. v. Slovakia*, § 38, обидві цит. в цій справі) (пункт 57 рішення).

Зрештою, щодо суворості застосованого до заявників покарання ЄСПЛ вважає, що хоча санкція здатна чинити стримувальний вплив, застосовані в цій справі санкції були м'якими, оскільки національні суди зобов'язали кожного із заявників сплатити 500 злотих (125 євро). Справді, домінуюче становище державних закладів вимагає від органів влади демонструвати стриманість при відкритті кримінальних проваджень із питань свободи вираження поглядів (див., серед інших справ, *Castells v. Spain*, 23 квітня 1992 року, § 46, Series A no. 236). Усе ж у цій справі ЄСПЛ вважав, що відкриття кримінального провадження та призначене заявникам покарання не становили непропорційного втручання в реалізацію ними свого права на свободу вираження поглядів (пункт 58 рішення).

ЄСПЛ визнав таку заяву явно необґрунтованою і відхилив її.

Висновок

Заяву визнано неприйнятною.

Рішення в цій справі ухвалене Палатою 29 березня 2022 року, опубліковане 5 травня 2022 року та є остаточним.